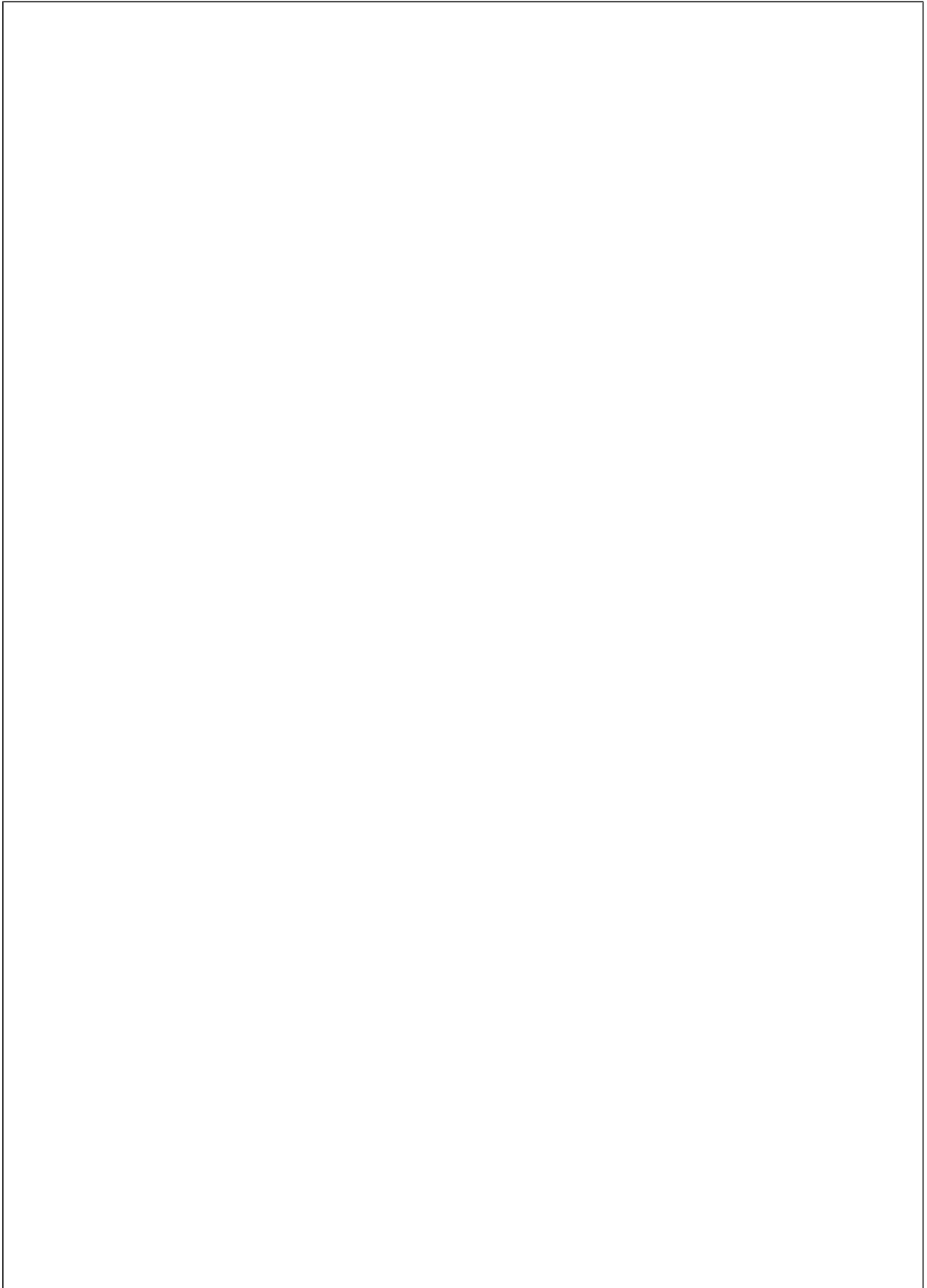

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/153413,Uroczyste-wreczenie-Krzyzy-Wolnosci-i-Solidarnosci-dzialaczom-opozycji-antykomun.html>
03.03.2026, 03:33

[Następny](#)

[Powrót](#)

Uroczyste wręczenie Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji antykomunistycznej - Wałbrzych, 29 października 2021

W imieniu Prezydenta RP Andrzeja Dudy odznaczenia wręczył zastępca prezesa IPN dr hab. Krzysztof Szwagrzyk.

29.10.2021

W wałbrzyskim Centrum Nauki i Sztuki „Stara Kopalnia” kilkanaście działaczek i działaczy opozycji antykomunistycznej, zostało udekorowanych Krzyżami Wolności i Solidarności. Uroczystość odbyła się w miejscu szczególnym - w dawnej kopalni węgla kamiennego „Thorez”, która jako pierwsza w Polsce stanęła na znak solidarności ze strajkującymi stoczniovcami w 1980 roku.

Odznaczenia wręczył dr hab. Krzysztof Szwagrzyk, zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej.

W swoim wystąpieniu zaznaczył, że uroczystość jest wyrazem wdzięczności wobec ludzi, którzy w czasach PRL-u dali świadectwo swojego oddania ojczyźnie, włączając się w działania Solidarności, Solidarności Walczącej i innych podziemnych organizacji.

W uroczystości wzięli udział m.in.: wicewojewoda dolnośląski Jarosław Kresa, prezydent Wałbrzycha Roman Szelemiej i Marek Krówka - przewodniczący wałbrzyskiego Związku Solidarności Polskich Kombatantów.

Biogramy odznaczonych: Lesław Bera

Lesław Bera od października 1982 r. był zaangażowany w działalność podziemną na terenie Międzyzlesia. Rozwieszał flagi z napisem „Solidarność”, tworzył oraz rozpowszechniał nielegalne ulotki, malował napisy na murach. W związku z prowadzonym śledztwem został 6 kwietnia 1983 r. zatrzymany i aresztowany tymczasowo na 3 miesiące. Przebywał w Zakładzie karnym w Kłodzku, skąd został zwolniony 6 maja 1983 r. Na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Kłodzku z 14 czerwca 1983 r. został skazany na rok pozbawienia wolności z zawieszeniem wykonania kary na 3 lata.

Wiesława Teresa Bielawska

Wiesława Teresa Bielawska w okresie od grudnia 1981 r. do kwietnia 1989 angażowała się w działalność opozycyjną na terenie Głuszycy. W miejscu pracy współpracowała ze zdelegalizowanym NSZZ „Solidarność” oraz tworzyła Tymczasową Komisję Koordynacyjną. Ponadto zajmowała się kolportażem prasy podziemnej, a także organizowała bibliotekę wydawnictw drugiego obiegu. Brała udział w wielu akcjach plakatowych i ulotkowych.

Zofia Cierniewska

Zofia Cierniewska w latach 1981-1989 aktywnie działała na rzecz odzyskania niepodległości, angażując się w struktury „Solidarności”. W tym okresie kolportowała pisma podziemne i ulotki oraz organizowała pomoc osobom represjonowanym. W latach 1983-1989 była członkiem Duszpasterstwa Ludzi Pracy przy parafii św. Mikołaja w Świebodzicach. W ramach tej działalności organizowała i brała udział w mszach za Ojczyznę w tejże parafii. W 1988 r. współorganizowała uroczystości odsłonięcia tablicy pamiątkowej poświęconej NSZZ „Solidarność” i marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu. W lutym 1989 r. Zofia Cierniewska weszła w skład Prezydium Tymczasowego Komitetu Organizacyjnego NSZZ „Solidarność” z Zakładach Zmechanizowanego Sprzętu Domowego „Predom-Termet” w Świebodzicach.

Teresa Daruk

Teresa Daruk była zaangażowana w działalność podziemną na terenie Wałbrzycha. W latach 1985-1989 współpracowała z Solidarnością Walczącą. Zajmowała się kolportażem nielegalnej prasy i ulotek oraz wspierała osoby represjonowane. Jej mieszkanie pełniło funkcję skrzynki kontaktowej dla działaczy podziemia.

Franciszek Dubarek

Franciszek Dubarek od września 1980 r. aktywnie działał na rzecz odzyskania niepodległości. Jako pracownik Wytwórni Urządzeń Klimatyzacyjno-Wentylacyjnych Klimator w Świebodzicach został współorganizatorem Komitetu Założycielskiego „Solidarności” w tymże zakładzie. W latach 1980-1981 był sekretarzem Rady Pracowniczej. Był także współzałożycielem MKK w Świebodzicach w lutym 1981 roku. W latach 1982-1989 był kolporterem prasy podziemnej, tj.: „Biuletynu Informacyjnego Ziemi Świdnickiej”, „Niezależnego Słowa”, „Z dnia na dzień”, „Solidarności Walczącej” oraz wielu innych. W tych latach był też twórcą ulotek oraz organizatorem akcji ulotkowych i malowania napisów na ścianach. Od 1983 do 1989 roku organizował msze za Ojczyznę w kościele św. Mikołaja w Świebodzicach. W 1984 roku był współorganizatorem Duszpasterstwa Ludzi Pracy w tej miejscowości. Członkiem Duszpasterstwa był do 1991 roku. W ramach swojej działalności organizował pomoc dla osób represjonowanych z Wrocławia, Wałbrzycha oraz Świebodzic. Był pomysłodawcą i organizatorem wykładów oraz spotkań z działaczami opozycyjnymi, m.in. Władysławem Frasyniukiem, Janem Lityńskim, Barbarą Labudą czy Józefem Piniorem.

Sabina Gandecka

Sabina Gandecka aktywnie działała w strukturach NSZZ „Solidarność”. W 1982 roku pod zarzutem prowadzenia działalności związkowej i uczestnictwa w wydawaniu i kolportażu „Solidarności Dolnośląskiej”, została tymczasowo aresztowana i osadzona w Zakładzie Karnym we Wrocławiu. Następnie, Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego we Wrocławiu z dnia 3 lipca 1982 r., została skazana na karę łączną 3 lat pozbawienia wolności oraz utratę praw publicznych na okres 3 lat, z zaliczeniem okresu tymczasowego aresztowania. 27 lipca 1982 roku została osadzona w Zakładzie Karnym w Krzywańcu. Postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Zielonej Górze Sabinie Gandeckiej orzeczono zgodę na przerwę w odbywaniu kary na 6 miesięcy. Ostatecznie Rada Państwa skorzystała z prawa łaski i zwolniła Sabinę Gandecką z reszty odbywania kary. Po zwolnieniu z więzienia zajmowała się udzielaniem pomocy materialnej i mieszkaniowej byłym działaczom NSZZ „Solidarność”.

Ks. Tadeusz Faryś

Ksiądz Tadeusz Faryś w latach 1978-1980 współpracował z Komitetem Samoobrony Społecznej „KOR”. Zajmował się kolportażem ulotek i czasopism nielegalnych wydawnictw KOR-u. Rozprowadzał je głównie wśród młodzieży, nauczycieli i górników. Ksiądz Faryś organizował spotkania członków KOR-u, pomagał i wspierał działaczy opozycji z Wałbrzycha oraz Nowej Rudy. W latach 1980-1982 ks. Tadeusz Faryś był kapłanem NSZZ „Solidarność” w Nowej Rudzie. Należał też do Duszpasterstwa Ludzi Pracy. Po wprowadzeniu stanu wojennego angażował się w działalność na rzecz nielegalnych organizacji niepodległościowych, organizował msze za Ojczyznę oraz wygłaszał płomienne kazania. W związku z prowadzoną działalnością opozycyjną ks. Tadeusz Faryś był w zainteresowaniu SB, wskutek czego, w latach osiemdziesiątych, został wysłany na misje na Wybrzeże Kości Słoniowej.

Jan Józef Kurowski

Jan Kurowski był w latach 1982-1989 zaangażowany w działalność podziemną na terenie Bielawy. Sprowadzał nielegalne czasopisma oraz ulotki i przekazywał je do dalszego kolportażu. Zbierał składki na pomoc osobom represjonowanym. Współpracował przy tworzeniu podziemnego czasopisma „Odgłosy”. Ponadto organizował m.in.: sprzęt i papier potrzebny do druku oraz udostępniał swoje mieszkanie do nielegalnych spotkań.

Józef Łopata

Józef Łopata w latach osiemdziesiątych był zaangażowany w podziemną działalność w ramach struktur NSZZ „Solidarność”. W związku z działalnością opozycyjną został powołany do wojska w Rawiczu w okresie od 8 listopada 1982 do 2 lutego 1983 roku.

Krzysztof Paweł Miedziak

Krzysztof Miedziak w latach 1983-1989 angażował się w działalność podziemną organizacji młodzieżowych na terenie Wałbrzycha. Współpracował z „Solidarnością Walczącą”, był współzałożycielem Ruchu Młodzieży Niezależnej oraz członkiem Międzyszkolnego Komitetu Oporu. Ponadto drukował i kolportował młodzieżowe pisma podziemne, m.in.: „SB-Szkolny Biuletyn”, „Prawda”, „Straża”. Uczestniczył w akcjach ulotkowych oraz malowaniu napisów na murach.

Zdzisław Pazdej

Zdzisław Pazdej w latach 1981-1989 działał w ramach NSZZ „Solidarność”, był członkiem Tajnej Komisji Zakładowej w Bielawskich Zakładach Przemysłu Bawełnianego „Bielbaw”. Po ogłoszenia stanu wojennego aż do 1989 roku Zdzisław Pazdej kolportował podziemną prasę oraz wydawnictwa tzw.: „drugiego obiegu”. W latach 1982-1984 zajmował się również zaopatrzeniem technicznym niezbędnym dla wydawania miejskiej międzyzakładowej gazety bielawskiej „Odgłosy”. Mieszkanie Zdzisława Pazdeja służyło jako miejsce nielegalnych spotkań działaczy Solidarności z „Bielbawu” i innych zakładów działających na terenie miasta. W latach 1985-1989 uczestniczył również w spotkaniach w Domu Parafialnym i w mszach odprawianych w intencji Ojczyzny.

Jan Rogala

Jan Rogala od 1981 roku był członkiem Komitetu Zakładowego NSZZ „Solidarność” w Fabryce Automatów Tokarskich we Wrocławiu, gdzie zajmował się m.in.: kolportażem sygnowanych przez „Solidarność” ulotek i pism podziemnych, takich jak „Solidarność FAT”. 18 grudnia 1981 roku w związku z prowadzeniem działalności opozycyjnej, Jan Rogala został internowany na podstawie decyzji wydanej przez Komendę Wojewódzką Milicji Obywatelskiej we Wrocławiu i osadzony początkowo w Zakładzie Karnym we Wrocławiu, a następnie w Zakładzie Karnym w Nysie. Z Zakładu Karnego w Nysie został zwolniony 27.02.1982 roku. Po powrocie z internowania nie zaprzestał działalności podziemnej. W grudniu 1983 roku w wyniku podejrzenia o przechowywanie materiałów sygnowanych przez NSZZ „Solidarność”, Prokuratura Rejonowa Wrocław-Śródmieście zasądziła przeszukanie jego mieszkania.

Stanisław Sauć

Stanisław Sauć już od pierwszych dni studiów na Uniwersytecie Wrocławskim angażował się w pracę na rzecz Niezależnego Zrzeszenia Studentów. Po wprowadzeniu stanu wojennego 13 grudnia 1981 roku włączył się w działalność podziemnego Niezależnego Zrzeszenia Studentów. Początkowo brał czynny udział w strajku okupacyjnym na Uniwersytecie Wrocławskim, a następnie w kolportażu prasy i wydawnictw tzw.: „drugiego obiegu”. 30 sierpnia 1982 roku po manifestacji we Wrocławiu został dotkliwie pobity i zatrzymany na 48 godzin. W październiku 1984 roku pod zarzutem transportu i kolportażu podziemnej prasy i wydawnictw Stanisław Sauć został ponownie zatrzymany na 48 godzin. Kilka miesięcy później w wyniku rewizji przeprowadzonej w mieszkaniu i odnalezieniu wydawnictw bezdebitowych został zatrzymany i osadzony w areszcie na 6 miesięcy. Wyrokiem Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Krzyki z 8 marca 1985 roku został skazany na grzywnę oraz karę roku pozbawienia wolności w zawieszeniu na 4 lata. W dniu 9 października 1985 roku Sąd Wojewódzki we Wrocławiu, po złożonej przez prokuratora rewizji, zamienił orzeczony wcześniej wyrok na bezwzględną karę pozbawienia wolności. 16 października 1986 roku Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Krzyki darował Stanisławowi Saucowi pozostałą do wykonania karę 7 miesięcy pozbawienia wolności. Przez cały okres działalności opozycyjnej Stanisław Sauć konsekwentnie odmawiał współpracy ze Służbą Bezpieczeństwa.

Ryszard Sierzputowski

Ryszard Sierzputowski w latach 1983-1985 był zaangażowany w działalność opozycyjną na terenie Świdnicy. Uczestniczył w spotkaniach członków „Solidarności” oraz kolportował podziemne wydawnictwa. Dnia 1 maja 1983 roku wziął udział w nielegalnej manifestacji, za co został ukarany przez Kolegium ds. Wykroczeń. Cofnięto mu też zgodę na prowadzenie prywatnego zakładu rzemieślniczego.

Lechosław Kazimierz Stefan

Lechosław Stefan w latach osiemdziesiątych był bliskim współpracownikiem podziemnego kierownictwa Regionalnego Komitetu Strajkowego Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”, wspierał represjonowanych działaczy Arcybiskupiego Komitetu Charytatywnego. Założył Zespół Obserwatorów Sądowych i współpracował z adwokatami broniącymi opozycjonistów - m. in.: z Henrykiem Rossą. W Namysłowie organizował Dni Kultury Chrześcijańskiej. W latach 1986-1989 SB inwigilowała go w ramach sprawy o kryptonimie „Sikorka”.

Józef Stefan Zalas

Józef Zalas od września 1980 roku był sekretarzem Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” przy Dolnośląskich Zakładach Graficznych w Wałbrzychu. W sierpniu 1980 roku wydrukował 50 tys. ulotek „Solidarności” pod tytułem „Apel” wzywających do bojkotu oficjalnej prasy. W związku z prowadzonym dochodzeniem w tej sprawie, otrzymał zakaz wyjazdów zagranicznych na okres dwóch lat. 15 grudnia 1981 roku Józef Zalas został internowany. Przebywał w Areszcie Śledczym w Świdnicy, a następnie w ośrodkach internowania w Kamiennej Górze i Głogowie, skąd został zwolniony 15 czerwca 1982 roku. Rok później założył Komitet Pomocy Więzionym i ich Rodzinom w Wałbrzychu, zbierał składki oraz wspierał osoby represjonowane. Jednocześnie zajmował się drukowaniem znaczków poczty podziemnej, nielegalnej prasy i ulotek oraz kolportażem pism m.in.: „Z dnia na dzień” czy „Solidarność Walcząca”. W 1983 roku został sekretarzem Komitetu Odnowy Solidarności w Państwowym Przedsiębiorstwie Uzdrowisk Szczawno-Jedlina Zdrój. W związku z prowadzoną działalnością był kilkakrotnie zatrzymywany oraz przesłuchiwany.

Ryszard Żuczkiwicz

Ryszard Żuczkiwicz był działaczem podziemnych struktur związkowych na terenie Kłodzka. Brał udział w produkcji i kolportażu wydawnictw związanych z nielegalnymi strukturami MKZ NSZZ „Solidarność” w okresie od stycznia 1982 aż do ogłoszenia amnestii w dniu 20 grudnia 1983 roku.

Pośmiertnie:

Mieczysław Czernik

Mieczysław Czernik od 1981 roku był członkiem Niezależnego Samorządowego Związku zawodowego „Solidarność” w Zakładach Koksowniczych „Wałbrzych” w Wałbrzychu. W latach 1981-1989 prowadził aktywną działalność opozycyjną. W 1982 roku współorganizował „Radio Solidarność” w Wałbrzychu. Ponadto zajmował się kolportażem niezależnych pism. W drugiej połowie lat osiemdziesiątych był członkiem Tymczasowego Komitetu Organizacyjnego NSZZ „Solidarność” w Zakładach Koksowniczych „Wałbrzych”.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Wrocław

Odznaczenia